

Quintos, Quines i Plena

Un dels jocs d'atzar més característics de les festes de Nadal és el que en diferents poblacions del Vallès Occidental, Garraf, Ripollès, Osona i Bages es coneix amb el nom de Quinto i que rep el nom de Quines o la Plena en diferents poblacions de l'Empordà, el Maresme i el Berguedà. També conegut amb el nom de Loteria vella, aquest joc és anterior a la loteria tal i com la coneixem avui i és el precursor del Bingo. Sembla que va nèixer de la mà de Lluís IV, rei de França, que va demanar a dos aventurers italians un joc que li permetés captar més recursos per a l'Estat.

En l'actualitat, el Quinto, Quina o Plena es juguen després dels àpats típics de les festes de Nadal tant en l'àmbit familiar com en locals comunitaris habilitats per a l'ocasió. Es tracta d'un tipus de joc en què cada jugador té un cartró dividit en cases diferentment numerades i va posant senyals (amb llegums, guixetes, pedres) a les caselles a mesura que, trets a la sort, van sortint els nombres corresponents. El premi és pel primer jugador que aconsegueix omplir tota una casella (Quinto), totes les cases del cartró (Plena), o les cinc cases d'una mateixa fila (Quina).

La interacció verbal i el diàleg que s'estableix entre el lloro i els jugadors és una de les claus de l'èxit d'aquests jocs. En el Quinto i la Quina, el lloro és la persona encarregada d'anar cantant els números que van sortint a l'atzar d'un recipient de vímet i que mai són cantats amb el seu nom, sinó mitjançant endevinalles. Així, el número 1 es canta com "el més petit", el 25 es respon amb un "Nadal!" o "les mamelles de la Paula" es refereix al 88.

El premi del Quinto són el conjunt de diners aportats per tots els jugadors participants, mentre el de les Quines són lots de queviures i altres obsequis materials presentats en forma de paneres. El nom de Quina ve d'una paraula llatina que vol dir conjunt de cinc, mentre que el nom de Quinto tot i que també fa referència a nombre cinc, sembla que podria estar relacionat amb el fet que tant els novatos en el joc com els més menuts són objecte de burla entre els més experts, els que ja coneixen les endevinalles amb les que es canten els nombres.

D'entre les poblacions que celebren quintos populars destaquen Terrassa, Sabadell, Rubí, Sitges, Vilanova, Manresa... Mentre, es fan quines populars a Llagostera, Begur, Avià, Puig-Reig, La Selva de Mar, Taradell, Sant Llorenç de la Muga, Llers i un munt de poblacions més.